Ik heb er een tijd over nagedacht om het volgende verhaal te schrijven. Door sommigen werd ik benaderd of ik iets van deze crash wist. Het is lang geleden, maar het toeval hielp mij een beetje.
Ik kwam er namelijk achter dat ik reeds sinds lange tijd op een woonboot woon waar dit zich zeer dichtbij heeft afgespeeld.
Ik ging eens informeren bij mensen in de buurt of zij zich er nog iets van konden herinneren. Samen met de verhalen van hen en wat ik al wist, had ik al een aardig idee wat er was gebeurd. Maar gezien de trieste afloop van het geheel zag ik er toch van af om het op papier te zetten. Ik dacht dan aan de nabestaanden van de omgekomen vlieger Adjudant Onderofficier Vlieger (AOOV) A.J. (Toon) van Dun.

Via Facebook ben ik onlangs toevallig met de zoon van Toon, genaamd Ton van Dun, in contact gekomen. Na dit contact hebben wij bij mij thuis een ontmoeting gehad. Hij heeft mij voorzien van veel documenten en liet mij weten dat hij er geen bezwaar tegen had dat ik een verhaal zou plaatsen. De gegevens van Ton bevatten veel technische informatie, alsmede die van diverse getuigen. Ik begeef me echter niet op het gebied van de techniek, de vlieg omstandigheden en mogelijke oorzaak van het ongeluk. Daar voor mis ik de nodige kennis.
Berichten uit de media van die tijd hebben velen al gelezen en plaats ik, omdat zij misschien meer duidelijkheid verschaffen, daarom wel.

HET VERHAAL

Op 4 mei 1964 begon een drie koppige bemanning aan een oefenvlucht met de Augusta Bell 223. De bemanning bestond uit de vlieger/leerling LTZ1 van Vlijmen, vlieger/instructeur AOOV van Dun en boordwerktuigkundige (mecano) Vliegtuigmaker 1 Steman.
LTZ van Vlijmen beschikte over ruime ervaring op vaste vleugel vliegtuigen. Het was zijn vierde famliarisatie vlucht op dit type.
AOOV van Dun had, hij vloog vanaf 1943, uiteraard ook heel veel ervaring op andere types. Ook vloog hij al geruime tijd op de Bell.
De vliegervaring van Toon Steman in die tijd weet ik niet. Hij is later een goede vriend van mij geworden en wij hebben samen zelfs nog op de Orion gevlogen. Hij heeft over dit voorval nooit met mij gesproken.

DE VLUCHT

Zij vlogen diverse circuits en autorotaties in verschillende configuraties. Tijdens de laatste nadering viel na een vreemd geluid en een doffe plof het vermogen van de motor weg. Ze zaten toen op drie á vierhonderd voet. Ze hadden een noordelijke koers, ongeveer gelijk aan

de Oude Rijn waaraan zij soms evenwijdig en soms boven vlogen, met een snelheid van 70 knopen. De besturing werd direct over genomen door de instructeur. Deze wist een aantal huizen, een vuilnisbelt en enkele woonboten te ontwijken. Maar hij kon, misschien ook mede daardoor, niet voorkomen dat de helikopter met hoge daalsnelheid het water raakte en werd vernield.

Men vermoedde dat zowel de lage snelheid als de geringe hoogte een geslaagde autorotatie (noodlanding) onmogelijk hadden gemaakt. Ook verklaarden meerdere ooggetuigen dat de hoofd rotor zeer langzaam draaide of zelfs nagenoeg stil stond. Eveneens is de toen harde wind misschien van invloed geweest.

De impact werd door verschillende mensen waargenomen. Enkelen van hen kwamen direct in actie. Drie bewoners van de woonboten sprongen te water om de mannen te helpen. Zij wisten van Vlijmen en Steman te redden. Helaas kwam Toon van Dun om het leven. Ik plaats hier na, zoals ik al zei, enkele verhalen van de redders uit de media van toen. Ook voeg ik wat foto’s toe.

De bewuste Augusta Bell

Wrakstukken 223

MARINETOESTEL BIJ VALKENBURG NEERGESTORT

Drie redders halen met moeite twee personen uit wrakstukken

De drie koene redders. Van links naar rechts, tweede luitenant Timmermans (25), huisvrouw B. van der Berg-Klazinga (23) en pottenbakker J. van der Werf (33).

(Foto LD/Holvast)

Bittere teleurstelling: piloot toch gedood

(Van een onzer redacteuren)

Een „Agusta-Bell"-helikopter van de Koninklijke Marine is gistermiddag tijdens een instructievlucht vlakbij het vliegveld Valkenburg in de Oude Rijn gestort. De piloot, adjudant onderofficier vlieger A. J. van Dun (43) uit Katwijk aan den Rijn vader van drie kinderen, kwam daarbij om het leven.

Door snel ingrijpen van drie bewoners van de woonarkhaven 'De Krom', welke ternauwernood aan een ramp ontsnapte, konden de twee andere inzittenden gevond, maar levend uit de vele wrakstukken worden gehaald. Luitenant ter zee der eerste klasse R. van Vlijmen werd naar het Academisch Ziekenhuis in Leiden gebracht, terwijl de vliegtuigmaker der eerste klasse P. A. J. Steman in de ziekenboeg van het marinevliegkamp „Valkenburg" werd opgenomen.

Het tragische ongeval gebeurde om even over half drie. Kort tevoren was de „Agusta Bell" van het marinevliegkamp opgestegen voor een instructievlucht. Door onbekende oorzaak ging het plotseling hoogte verliezen en sloeg met een enorme klap te pletter op het wateroppervlak op enkele tientallen meters van de woonarkhaven, waar zo'n vijftien woonschepen ligging hebben gevonden.

Pruttelen

„Ik hoorde een motor pruttelen als van een auto, die zonder benzine komt te staan. En meteen daarop die verschrikkelijke klap op het water", vertelde de 25-jarige tweede luitenant D. P. H. Timmermans, sportinstructeur, die daar woont. Hij keek uit het raam en bedacht zich geen moment. Meteen dook hij van zijn woonboot het koude water in. Twee andere bewoners van schepen deden hetzelfde: mevrouw B. van der Berg-Klazinga (23) en de 33-jarige pottenbakker J. van der Werf. Mevrouw Van der Berg zwom vliegtuigmaker Steman te hulp, die bijna midden in de rivier nog vastgebonden in zijn stoel ronddreef. Intussen ontfermden de heren Timmermans en Van der Werf zich over luitenant ter zee Vlijmen, die — eveneens vastgebonden in een stoel — onder een van de rotorbladen klem zat. Terwijl luitenant Timmermans het blad optilde, trok de heer Van der Werf de gewonde officier weg. Met vereende krachten werden de gewonden op het droge gebracht, waar hun wat cognac werd gegeven. De koene redders konden helaas niet goed wijs worden uit het gestamel van de mannen, die zij uit het water hadden op gevist. Zij dachten, dat er niemand in de wrakstukken was achtergebleven. Hun teleurstelling was groot en bitter, toen een klein half uurtje later bleek, dat adjudant-vlieger Van Dun nog tussen de wrakstukken zat en door verdrinking om het leven was gekomen. „Ik weet echt niet meer, hoe het allemaal precies is gegaan. Het ging zo snel. Ik zag een man drijven en ik moest er naartoe. Later heb ik mijn broek en sloffen hier ergens teruggevonden", vertelde mevrouw Van der Berg ons.

De heer Van der Werf had uren later nog pijn in zijn maag van de schrik. „Maar ik moet er niet aan denken, wat er had kunnen gebeuren, wanneer dat toestel op onze woonarkhaven terecht was gekomen. Volgens mij moet die vlieger dat ook hebben geweten."

De „Agusta-Bell" helikopter wordt voornamelijk gebruikt voor algemene transportdoeleinden en voor de Opsporings- en Reddingsdienst.

Men verzekerde ons van Marinezijde, dat het gepruttel, dat een van de ooggetuigen heeft gehoord niet van de motor afkomstig kan zijn geweest, dat het toestel, dat is uitgerust met één hoofdrotor en één staartrotor, straalaandrijving heeft en geen geluid maakt als de motor uitvalt. Wanneer zoiets gebeurt is het technisch nog bestuurbaar. De instructievlucht was bedoeld om luitenant ter zee Vlijmen, die zowel het vlieg- als het waarnemingsbrevet bezit, vertrouwd te maken met deze helikopters.

Onderzoek

Een commissie van onderzoek, samengesteld uit deskundigen van de Rijks- en de Marineluchtvaartdienst is vanochtend met het onderzoek naar de oorzaak van het ongeluk begonnen. De wrakstukken van de helikopter zijn opgevist en naar Valkenburg overgebracht, waar zij in een hangar zo goed mogelijk zullen worden aaneengepast.

De toestand van luitenant ter zee Vlijmen, die een dijbeen heeft gebroken, was vanochtend redelijk goed en die van vliegtuigmaker Steman zonder meer goed. Het stoffelijk overschot van adjudant Van Dun zal vrijdagochtend in Katwijk aan den Rijn ter aarde worden besteld na een uitvaartdienst om tien uur in de parochiekerk.

Het verhaal van de redders